

Aktuárské vědy

Literatura

Aktuárské vědy, Vol. 7 (1938), No. 1, 45–48

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/144685>

Terms of use:

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

více zdůrazňovaly praktické aplikace a konkrétní řešení než teoretické a matematické úvahy.

Prvé téma „Statistické a technické studium leteckého rizika“ bylo doprovázeno 7 pracemi. Diskuse zúčastnilo se 8 členů kongresu. Většina zabývala se spíše rizikem osobním s hlediska pojištění životního a úrazového, méně již rizikem věcným. Jednomyslně bylo konstatováno, že toto pojištění vyžaduje nezbytné tvoření velkých pojišťovacích skupin vzhledem k výjimečné povaze.

Druhé téma „Problém stanovení mezinárodních statistik pracovních úrazů a studia racionálních tarifů pro toto pojištění“ soustředilo 9 prací, z nichž jednu zaslal Ing. Gütling z Československa, který se také zúčastnil příslušné diskuse. Referentem o tomto tématě byl u nás dobře známý prof. R. Risser z Paříže.

Třetí téma „Vztah mezi pojištěním skupinovým, pensijními fondy a sociálním pojištěním“ soustředilo 19 prací, z nichž 3 byly z Československa, a to od Ing. V. Keclíka, dr. B. Kolovratníka a doc. dr. L. Truksy. Většina všech prací však podávala pouze popis stavu v jednotlivých zemích. Diskuse zúčastnilo se 15 členů kongresu.

K čtvrtému tématu „Studium zajištění v pojištění životním a v pojištění požárním, úrazovém a různých jiných risik“ bylo zasláno 13 písemných prací, z toho jedna z Československa od prof. dr. J. Janko. Diskuse zúčastnilo se 14 členů kongresu, z nich z Československa dr. A. Zelenka.

Další téma „Možnosti změn úrokové míry a její vliv na pojištění životní a pojištění sociální“ soustředilo největší počet prací 23; zájem jistě pochopitelný vzhledem k neobvyklému a neočekávatelnému pohybu úrokových sazeb. Z Československa zaslali práce dr. J. Frantíková a Ing. C. Melzer. Většina prací omezila se pouze na popis vývoje v jednotlivých státech; některé z nich zabývaly se odvozením aproximačních vzorců pro pojistné matematické hodnoty při změnách úrokové míry.

Poslední téma kongresu „Pojištění věcné“ soustředilo 14 prací, z nichž dr. N. Sergowského z Československa. Z diskutujících 8 účastníků byl z Československa dr. V. Myslivec.

Mimo tato hlavní témata, která byla předmětem diskuse, sešla se ještě řada prací k jednotlivým tématům, jež byla projednávána jen písemně a mimo to několik prací mimo program. Z Československa k tématu „Stanovení kursu u dlouhodobých zápůjček“ zaslal obšírnou práci Ing. B. Hruška.

Společenský program, jak je již obvyklé, byl velmi bohatý. Českoslovenští účastníci z kruhů sociálního pojištění použili kongresu k podrobnějšímu studiu organizace a administrativy francouzského sociálního pojištění. Setkali se všady s nejlépejší ochotou dík dr. F. Dreyfusovi, generálnímu řediteli sociálně pojišťovacích ústavů.

V závěrečné schůzi kongresové bylo na návrh předsedy Bégaulta jednomyslně přijato pozvání spolku švýcarských aktuárů k uspořádání příštího kongresu v roce 1940.

LITERATURA.

Statistickou zprávu hlavního města Prahy za léta 1930—1933 vydal statistický úřad hlavního města Prahy. Obsáhlá publikace navazuje v mnohých statistických údajích na předchozí statistické zprávy. Látka jest však rozšířena a prohloubena a doplňuje mnohé mezery, jež tu dříve byly. Aplikují se tu plně některá nová klasifikační schemata podle mezinárod-

ních úmluv (statistiky nemocniční, příčiny nemocí, úmrtí). Zvláště přináší však publikace dobře vypravené statistiky pražské duchovní kultury.

Poměry ve velkoměstě jsou zcela odlišné od poměrů v ostatních krajích státu a mnohé vlivy, které velkoměstský život má na člověka a společnost lidskou, nejsou ještě ani zdaleka přesně definovány. Při novodobém vzrůstu měst pak ovšem jest tím více třeba studovati tyto vlivy. My v svém oboru pak se jim musíme věnovat po stránce matematicko-statistické a vyvozovat z nich nové závěry teoreticky i prakticky užitečné. Na příklad úmrtnost v městech jest ovlivňována tím, že se tu soustřeďuje nemocniční péče ze širokého okruhu a tím, že mnoho nemocných, invalidních a penzionovaných osob odchází z města na venkov. Uveřejněné statistiky ukazují také silnou sezonní emigraci a imigraci, kterou se kolektiv městských obyvatel míší s kolektivem venkovanů.

Jest zásluhou, že plán kulturních statistik, jak byl projednán v poradách smíšené komise Mezinárodního ústavu pro duševní spolupráci a Mezinárodního ústavu statistického a schválen statistickým kongresem v Kahýře v r. 1928, byl vtělen v skutek právě u nás, zatím co statistiky jiných měst jej opomíjejí. Duchovní kultura s celou svou organizací se podobá již průmyslovému podnikání; tím spíše, že v širokém pojmu duchovní kultury skrývá se podnikání, jež od duchovní kultury jsou značně vzdálená. (Některé edice, divadelní představení, rozhlasové programy.) Číselné statistické vyjádření těchto duchovních hodnot je pak zcela reálné a pro statistiky se tu otvírají nové možnosti. Uvažujeme-li, že uveřejněné statistiky duchovní kultury jsou v takovém rozsahu prvními svého druhu, pak jest nutno je označiti za velmi zdařilé. P.

MUDr. E. Břeský: Jak hodnotit jednotlivé skupiny chorob v sociálním pojištění. Toto pojednání, jež vyšlo v Příruční knihovně „Zdravotnické revue“ (Orbis 1937, cena Kč 14,—), je rozbořem našich dosavadních poznatků o funkci nemocnosti s hlediska sociálního pojištění. Vychází ze všeobecných populačních statistik a rozebírá pak vlastní statistiky sociálního pojištění a to jak s ohledem na věk a pohlaví, tak také s ohledem na jednotlivé skupiny onemocnění. Upozorňuje také na zcela odlišné seskupení chorob jednak u případů onemocnění vedoucích ke krátkodobé pracovní nezpůsobilosti (spojeno s požíváním nemocenského) jednak u případů trvalé invalidity a ovšem také u příčin úmrtí. Do dalších detailů jde u některých skupin, které se staly aktuálními v poslední době. V závěru pojednání připomíná požadavky lékařské vědy vůči těmto statistikám a na druhé straně nutnost včasné a přesné diagnostiky, která jedině může být spolehlivým základem těchto prací. Pojednání je cenným přínosem do poměrně vzácné (aspoň u nás) literatury těchto věcí se týkající a proto ji lze s uspokojením uvítati.

Československá statistika, sv. 126. V roce 1936 jako 126. svazek pramenného díla vyšla první část IV. dílu Sčítání lidu v republice Československé ze dne 1. prosince 1930, která v jedenácti koncentračních tabulkách obsahuje údaje o počtu živě narozených dětí, narozených provdaným ženám v jejich posledním manželství. Jsou kombinovány s rodinným stavem provdané ženy, kromě toho též s věkem ženy v době sčítání, s délkou trvání jejího manželství, národností, náboženstvím, povoláním a sociální příslušností. Tím ovšem, že údaje neobsahují dat o počtu dětí mrtvých narozených, případně potracených, ani dat o počtu dětí narozených v době před sňatkem, potažmo v předchozích manželstvích, nelze z nich vyvozovati bezprostředně míry celkové plodnosti žen.

Textový rozbor těchto dat, osvětlujících s rozmanitých hledisek významné populační a demografické skutečnosti, bude proveden až v připravované části druhé IV. dílu, který přinese data o počtu a složení domácností, resp. rodin a o plodnosti manželství, jakož i jejich analytické zpracování. Tato část

bude obsahovati mezi jiným dvě tabulky, jednu o rodinách soukromých úředníků a zřizenců, druhou o rodinách dělníků v soukromých službách, tříděných podle věku přednosti domácnosti v kombinaci s počtem dětí mladších 19 let, žijících v jeho domácnosti, což bude dále členěno podle jednotlivých ročníků věku dětí. Poněvadž kritériem pro příslušnost k uvedeným sociálním skupinám byla v jádře pojistná povinnost k pensijnímu, resp. dělnickému pojištění, dostane se těmito daty dosavadním statistickým podkladům obou hlavních větví našeho sociálního pojištění, pokud se týkají dětnosti pojištěnců, a jež z nedostatku vlastních zkušeností byly nahrazeny výsledky cizích pozorování, autentického ověření, případně doplnění a pozměnění. Tento nedostatek původnosti příslušných dat je živě pocítován zejména v oblasti pensijního pojištění, kde až na redukcí u ženských pojištěnců jest pro odvození základních čísel nároků na důchod sirotčel a vychovávací příplatky užíváno výsledků zvláštního rakouského statistického šetření o poměrech soukromých úředníků z roku 1896 a lze očekávat, že tento příspěvek ze sčítání lidu bude zde vhodně použit.

Výběrem kombinací snesených dat řadí se obě díla naší úřední statistiky k předním pracem statistické produkce, tak důležitým pro poznání demografických fakt a mohou se směle měřiti s obdobnými publikacemi úřední statistiky jiných států a v některých směrech je dokonce i předčí.

F. K.

Zpráva o stavu soukromého pojištění v Bulharsku. — Annuaire de l'Office d'état du Contrôle sur les entreprises privées en matière d'assurance VII - 1934 (Sofia 1936). V této publikaci sleduje bulharský státní dozorcí úřad nad soukromými pojišťovnami vývoj bulharského pojišťovnictví soukromého až do roku 1934. Všímá si pojišťoven akciových a vzájemných u domácích pojišťoven, a zvláště pojišťoven cizích. V r. 1934 zabývalo se soukromým pojištěním v Bulharsku 14 akciových a 8 vzájemných pojišťoven domácích s celkovým kapitálem 116,898.000 leva a 13 pojišťoven cizích. Tedy celkem působilo v r. 1934 na území Bulharska 35 pojišťoven proti 47 pojišťovnam v r. 1926 (31 domácích a 16 cizích), kdy bylo dosaženo největšího počtu. Pojišťovny v Bulharsku provádějí pojištění životní (17 — 7),* úrazové (5 — 0), odpovědnostní (3 — 0), požární (14 — 7), proti krádeži (4 — 1), rozbití skla (3 — 0), přepravní (7 — 3), automobilové (3 — 0), zajištění (2 — 0). V pojistných případech vylo vyplaceno, nejvíce v roce 1931 a to 64,4% (57,8% bez splatných kapitálů a odkupů životního pojištění) pojistného. V r. 1933 bylo vyplaceno pouze 51,6% (40,4%) pojistného. Na prémiech bylo přijato všemi soukromými pojišťovnami v r. 1933 445,768.705 leva, vyplaceno bylo 180,218.083 leva. K 31. XII. 1933 vykazovaly

	Úhrn aktiv	Zisk (+) Ztráta (—)
Akciové pojišťovny domácí	1.121,875.117	+ 16,637.647
Vzájemné pojišťovny domácí	613,180.611	+ 11,412.530
Domácí pojišťovny celkem	1.735,055.728	+ 28,050.177
Cizí pojišťovny celkem	213,165.778	— 2,931.679
Všechny pojišťovny	1.948,221.506	+ 25,118.498

Počet nově uzavíraných pojistek životních v době hospodářské krise stále klesal. V roce 1933 byl tento pokles zpomalen. Rovněž se zpomalil pokles pojištěných kapitálů. 31. XII. 1932 bylo v platnosti v Bulharsku 209.497 životních pojistek na celkový kapitál 4.065,519.999 leva. V dalším je uveden vývoj pojištění v ostatních družích členěn jednak na přímé a ne-

* První číslice značí počet domácích pojišťoven, druhá počet cizích pojišťoven.

přímé pojištění, jednak podle jednotlivých pojišťoven. V druhé části publikace jsou uveřejněny bilance a účty ztráty a zisku k 31. XII. 1933 pro jednotlivé pojišťovny. Pěkně vypravená publikace s četnými tabulkami je psána bulharsky a cyrilicí, což ji činí dosti nepřístupnou aspoň v slovní části. Tabulky jsou opatřeny francouzskými názvy. Bohužel v publikaci jsou uveřejněna data pouze za rok 1933, jen v některých tabulkách jsou též údaje za rok 1934. Někde chybí dokonce i údaje za rok 1933. Přesto však zaslouží si tato publikace naši pozornosti.

Carl Burrau: *Le Basi Della Statistica Assicurativa*. (Societa reale mutua di assicurazioni. Torino. Překlad z dánštiny do italštiny. Str. 111.) Italové se rozhodli přeložit toto dílo dánského pojistného matematika do italštiny, neboť je uznali, jak předesílají v předmluvě, za vhodné pro studium základů statistiky a počtu pravděpodobnosti pro jeho elementárnost spojenou s vědeckou přesností. Kniha se omezuje na základní úvahy z počtu pravděpodobnosti a statistiky. Seznamuje nejdříve čtenáře s pojmem a definicí pojištění, statistiky, rizika a souboru. Zabývá se elementárně normální křivkou rozdělení četností a obecným rozdělením četností, v posledních kapitolách pak statistikou ve spojení s účetnictvím. Úvahy jsou provázány mnoha numerickými příklady, které činí látku názornou a snadno použitelnou v praxi.

L. Riedel: *Rechnungsgrundlagen für Bürobeamtenpensionsfonds*. Tabulkové dílo s obsáhlou částí textovou, které již dříve bylo vydáno v italštině, vyšlo v roce 1936 také v německém překladě. Úroková míra, použitá při výpočtu tabulek jest $4\frac{1}{2}\%$. Základní pravděpodobnosti a míry jsou vesměs čísla starší. Tak na př. pravděpodobnosti invalidisace a pravděpod. úmrtí osob aktivních jsou odvozeny z pozorování učiněných v letech 1882—89 na skupině kancelářských úředníků německých drah. Pravděpodob. úmrtí invalidů jsou odvozeny z pozorování z let 1868—89 na všech pensionovaných úřednících něm. drah. K stanovení hodnot vdovských a dětských důchodů a nároků na tyto důchody jest použito statistik o rakouských soukromých zaměstnancích z roku 1896, stejně jako v Riedlových tabulkách starých. Tabulková část obsahuje všechny pojistné matematické hodnoty, kterých jest třeba k výpočtům úřednických pensijních normálů. P.

Lebensversicherung und Allgemeine Wirtschaftstätigkeit. Jako 43. číslo sbírky „Sonderhefte des Instituts für Konjunkturforschung“ vydávané prof. Wagemannem, vyšlo uvedené pojednání Waltera Feye o německém životním pojištění. Jest tu podán překlad o stavu tohoto pojištění od roku 1936 uvnitř německého hospodářství i ve srovnání s životním pojišťováním v cizině. Zvláště se autor zabývá vlivem hospodářských poměrů na vývoj životního pojišťování. P.

Nové publikace. *Continous investigations into the mortality of assured lives*. Vol. I. A 1924—29 light and A 1924—29 heavy. *Mortality functions and monetary tables*. Institut of Actuaries, London 1937. 8° VIII, 147 str. — Vol. II. *Monetary tables A 1924—29*. 1935. 8° X, 225 str.

Freeman H., *Examples in finite differences, calculus and probability*. Institut of Actuaries, London 1936. 8° VIII, 86 str. obr. Váz. 68 Kč.

Porteous D. A., *Pension and widows' & orphans' funds*. Institut of Actuaries, London 1936. 8° XII, 111 str. Váz. 60 Kč.

Tappenden H. J., *Reversions and life interests*. Institut of Actuaries, London 1934. 8° XII, 57 str. Váz. 60 Kč.

Todhunter R., *Text-book on compound interest and annuities-certain*. 4. vyd. rev. R. C. Simmonds - T. P. Thompson. Institut of Actuaries, London 1937. 8° XVI, 270 str. Váz. 140 Kč.